

SADAKA MALI ARTIRIR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr, ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَفِي أُمَّتِهِ مُعَلِّمٌ أَوْ مَعَلَّمٌ
نِ، فَإِنْ يَكُ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ فَأَبْنُ لِحَطَّابٍ،
إِنَّ الْحَقَّ عَ لِي لِسَانِ عُمَرَ، وَقَلْبِهِ

(ابن سعد عن عائشة)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 388/10 (*Mâ min nebiyyin illâ ve fî ümmetihî muallemün ev muallemân, fein yekü fî ümmetî ehadün fe'bnü'l-hattâb, inne'l- hakka alâ lisâni umer, ve kalbih*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlelerinize üzerine olsun...

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir demet sizlere anlatmadan önce, evvelen Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin rûh-u pâki için; ve onun cümle âl, ashâb, etbâ' ve ahbabının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-ı turûk-u aliyyemizin, hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeğe üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete intikal eylemiş olan cümle yakınlarının, sevdiklerinin, ana, baba, nine, dede, kardeş, evlat vs. yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Biz müslümanların Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürmemiz ve huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamız için; ve cemaatimizden olup da rahatsızlığı dolayısıyla şu toplantıya gelemeyen ve sâir hasta olan ihvânımızın şifâ bulması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, derse öyle başlayalım!

.....

a. Hz. Ömer Hakkında

Mukaddemede metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerif, Hz. Aişe Vâlidemiz tarafından rivayet edilmiştir. Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz, Hz. Ömer'i methedici sözler ifade buyurmuşlar.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:¹

مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَفِي أُمَّتِهِ مُعَلِّمٌ أَوْ مَعَ لَمَانٍ، فَإِنَّ
يَكُ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ فَابْنُ الْخَطَّابِ، إِنَّ الْحَقَّ عَلَى
لِسَانِ عُمَرَ، وَقَلْبِهِ

(ابن سعد عن عائشة)

RE. 388/10 (*Mâ min nebiyyin illâ ve fî ümmetihî muallemün ev muallemân, fein yekü fî ümmetî ehadün febnü'l-hattâb, inne'l- hakka alâ lisâni umer, ve kalbihî*)

“Hiçbir peygamber yoktur ki, onun ümmetinde bir veya iki muallem, muhaddes; kendisine ilham olan bir kimse bulunmasın. Benim ümmetimde de böyle bir kimse varsa, muhakkak o Hattab'ın oğlu Ömer'dir. Muhakkak ki, hak Ömer'in lisanı ve kalbi üzeredir.”

¹ Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.66, no:9137; İbn-i Sa'd, *Tabakat*, c.II, s.335; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XLIV, s.95; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.580, no:32760; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIX, s.293, no:20792.

Bu hadis-i şerifte geçen *muallem* kelimesi, başka bir hadis-i şerif rivayetinde *muhaddes* diye geçiyor. Kendisine söz söylenen, ilham olunan; melek tarafından kendisine hak ve hayır ifade edilen kimse mânâsına...

Meselâ, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunduğuna göre Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:²

لَقَدْ كَانَ فِيمَا قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ مُحَدِّثُونَ، فَإِنْ
يَكُنْ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ، فَإِنَّهُ عَمْرُ

(بخ. عن أبي هريرة)

(*Lekad kâne fîmâ kableküm mine'l-ümemi muhaddesûn, fein yekün fî ümmetî ehadün, feinnehû umer*) “Her peygamberin ümmetinde, peygamber olmadığı halde kendisine hayır, hak ilham olunan kimseler vardır. Peygamber değil, kendisine vahiy gelmiyor ama Allah ona öyle bir saf kalp vermiş, öyle güzel, muntazam bir görüş

² Buhârî, *Sahîh*, c.XI, s.288, no:3210; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.339, no:8449; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.82; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.252, no:921; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.118, no:4411; Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.153, no:3626; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.55, no:24330; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.39, no:8119; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.317, no:6894; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.479, no:1058; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.123, no:253; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.196, no:1424; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.823; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.22, no:32635; Hz. Ümmü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.577, no:32737; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XV, s.135, no:15152.

ihsan eylemiş ki, hakkı görüyor ve hak üzere bulunuyor. Eğer benim ümmetimden de bir nümûne söylemek gerekirse, işte o Hattab'ın oğlu Ömer'dir." buyurmuş.

Peygamber Efendimiz, adaleti ile meşhur Hz. Ömer'i metheylemiş de:

إِنَّ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ

(*İnne'l-hakka alâ lisâni umerâ ve kalbihî*) "Muhakkak ki hak Ömer'in dili ve kalbi, yâni konuşması ve gönlü üzerindedir." buyurmuş. Yâni, "O hakkı söyler ve gönlünden hakkı geçirir." diye iltifat buyurmuşlar.

Bu hususta daha başka hadis-i şerifler de var. Ebû Hüreyre RA'dan gelen bir rivayette de, (ve *kalbihî*) sözünün arkasından buyurmuş ki:

رَحِمَ اللَّهُ عُمَرَ، يَقُولُ الْحَقَّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا

(ت عن علي)

(*Rahima'llâhu umerâ, yekülü'l-hakka ve in kâne mürren*) "Allah Ömer'e rahmet eylesin, acı da olsa, gerçeği, hakkı söyler." diye Peygamber Efendimiz böyle metheylemiş.

Tabii, bu sözlerden bize çıkacak çok ibretler var. Demek ki acı da olsa hakkı kabul etmek; o da bir ders, o da bir büyük fazilet... Yâni hakkı söyledi diye, acı gerçeği söyledi diye bir insanı savurup atmamak lâzım!

Hakkı söylüyor, gerçeği söylüyor, darılmaya hakkın var mı? Gerçeği söyleyen kimseye kızmamak gerektiği de buradan anlaşılıyor.

Hız. Ömer'in bazı hadiseleri, hadis kitaplarında zikredilmiştir. Meselâ, içkinin haram kılınmasından önce, içki içilmemesi gerektiğini ifade eden bir kimsedir. Başka bir hadis-i şerifinde Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:³

رَأَيْتُ شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ فَرُّوا مِنْ عُمَرَ

(عد. كر. عن عائشة)

RE. 288/2 (*Raeytü şeyâtîne'l-insi ve'l-cinni ferrû min umer.*) "İnsanların ve cinlerin şeytanlarını gördüm, Ömer'den kaçıyorlardı." Yâni, Hız. Ömer bir yola girse, şeytan da karşı yoldan geliyor olsa, Hız. Ömer'in korkusundan şeytan yolunu değiştirir.

Öyle celâdetli, has, halis birisi olmasaydı, Peygamber Efendimizin kabr-i şerifinde şu anda ona komşu olarak, kabir komşusu olarak bulunur muydu? Daha başka ne şeref beklenir? Kime nasib olur o devlet, kime nasib olmuş?

İşte onunla beraber bulunuyor. Her hacı, Medine-i Münevvere'ye gittiği zaman, kabrini ziyaret ediyor. Hilafet vazifeni güzel eda ettin diye dua ediyor. Şefaatinı talep ediyor.

Allah bize şefaatinı ihsan eylesin... O güzel huyları bizlere denasib eylesin... Acı da olsa hakkı söylemeyi, o da güzel bir huy, bizlere de nasîb eylesin...

³ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.621, no:2621; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.309, no:8957; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.51; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIV, s.85; Hız. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.832, no:32722; Câmîü'l-Ehâdis, c.XIII, s.75, no:12596.

Hakkı söylemekten susuyoruz. Bildiğimiz bir gerçek var, söylemiyoruz. Ya menfaat zayi olmasın diye, veyahut tatlı hatırımız mükedder olmasın diye, bir sıkıntıya düşmeyelim diye susuyoruz. Neme lazım diyoruz, hakkı söylemiyoruz.

Olmaz, hakkı söyleyeceğiz. Akif merhumun bir şiirini hatırlarsınız. Der ki:

Adam aldırma da geç git, diyemem aldırırım.

Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırım;

Azim ifade eden ne güzel bir cümle... “Hakkı ayaklar altında bırakmam, hakkı ezdirtmem!” demek istiyor. Eh, el-hamdü lillâh... Allah-u Teâlâ Hazretleri bizlere de, öyle hakkı çiğnememek ve çiğnetmemek nasib eylesin... Hakkı söylemek nasib etsin...

Bir başka hadis-i şerifinde Peygamber SASb Efendimiz buyurmuş ki:⁴

زُلْ مَعَ الْحَقِّ حَيْثُ زَالَ

(حب. ك. ع. طب. عن مخول السلمی)

RE. 13/6 (*Zül mea'l-hakkı haysü zâle*) “Hak nereye gidiyorsa, sen de onun peşinden git! Daima hakkın yanında ol!” Bir yerde takılıp kalma, sabit kalma! Hak ne tarafa giderse, peşinden ona tâbî ol! Hakka tâbî olarak öyle yürü!

⁴ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.196, no:5882; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7276; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.322, no:763, Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.137, no:1568; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.998; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.29, no:2045; İbn-i Hâcer, *el-İsâbe*, c.VI, s.56, no:7854; Mahvel es-Sülemî RA'dan.

Onun için, en önemli şeylerden biri gerçektir, hakikattir, haktır, hukuktur. Ona tâbî olmamız lâzım! Kur'an-ı Kerim'in bazı ayetleri var ki, bize bildiriyor:

وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ

(النساء: ١٣٥)

(*Ve lev alâ enfüsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîn*) [Kendiniz aleyhine bile olsa, ana-babanız ve akrabanız aleyhine bile olsa (Allah için şahitlik eden kimseler olun!)] (Nisâ, 4/135) buyruluyor.

Eğer kendi aleyhimize bile olsa, çok sevdiğimiz anamızın, babamızın aleyhine bile olsa, yakınlarımızın aleyhine bile olsa, haktan ayrılmayacağız. Bunu yapmakla, böyle hareket etmekle emrolunmuşuz.

Bizim arkadaşlarımızdan birisi çok yüksek bir mevki'de imiş. Bir yerden bir yere gidiyorlar. Babası da binmek istemiş makam arabasına... Demiş ki:

“—Babacığım, bu makam arabasıdır. Ben sana parasını vereyim, sen başka bir araba ile, taksi ile git!” demiş.

Bu tabii garip gelir insana... Babası belki memnun olmuştur, belki de kırılmıştır, bilmiyoruz ama babasına öyle demiş.

Şeyh Şâmil Ruslarla mücadele ederken, adamları Ruslarla anlaşma yapılmasını istiyormuş, Hiç kimse bunu söylemeye cesaret edemiyormuş. Annesini aracı yapmışlar, ona söyletmişler.

Annesi Şeyh Şâmil'e:

“—Bu kavga, gürültü ne olacak? Bu adamlarla anlaşma yap!” demiş.

Şeyh Şâmil şöyle bir durmuş:

“—Anne, sen bu sözü söylemekle cezayı hak ettin! Ben de senin varisinim, oğlunum; bu cezayı ben çekeceğim!” demiş.

Sırtını açmış, annesine vurulması gereken sayıda kamçıyı kendi sırtına vurdurmuş.

Adalet, hakîkat... Hepimiz hakikati söylersek, hiç haksızlık olmaz. Cemiyetin düzeni hak üzerinedir. İnsan tek başına olduğu zaman, hak bahis konusu olmaz. Hak cemiyet halinde yaşamının şartıdır, gerçeğidir. Senin hakkınla ötekisinin, berikisinin hakkı arasında şeriatın koyduğu bir çizgi var... Bu çizgiyi o taraftaki bu tarafa doğru çığneyemez, bu taraftaki de öbür tarafa doğru çığneyemez. İşte o çizgiye riayet etmek lâzım! Eğer ona riayet olunmazsa, cemiyet yıkılır.

Cemiyetin sıhhatli yürümesini istiyorsak, hepimiz hakka riayet edeceğiz. Hakkımıza razı olacağız. Hakkı destekleyeceğiz, hakkı söyleyeceğiz. Kale gibi sağlam olacağız. Hasmımız da olsa, düşmanımız da olsa hakkı söylediği zaman, “Tamam, doğru, bu gerçeği söylüyor.” demek faziletini göstereceğiz. Allah bize o Hz. Ömer'in şöhret bulduğu adalet, hak, hakkaniyet sıfatını ihsan eylesin... Şefaatine nâil eylesin...

b. Peygamberlerin Benzerleri

Bu hadis-i şerif Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifinde, ashabından beş muhterem zâtı beş peygambere benzetiyor. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:⁵

مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا لَهُ نَظِيرٌ مِنْ أُمَّتِي: وَأَبُو بَكْرٍ نَظِيرُ
إِبْرَاهِيمَ، وَعُمَرُ نَظِيرُ مُوسَى، وَعُثْمَانُ نَظِيرُ هَارُونَ،
وَعَلِيٌّ بَنُ أَبِي طَالِبٍ نَظِيرِي، وَمَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ
إِلَى عَيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى أَبِي ذَرِّ الْغَفَارِي

(كر. عن أنس)

(*Mâ min nebiyyin illâ lehû nazîrun min ümmetî*)”Hiçbir peygamber yoktur ki, onun emsâli benim ümmetimde mevcut olmasın. Her peygamberin huyu gibi, sıfatı gibi, hali gibi halden olan bir kimse benim ümmetimde vardır. Hiçbir peygamber yoktur ki, benzeri benim ümmetimde bulunmasın...”

1. İbrâhim AS'ın Benzeri Hz. Ebû Bekir RA

وَأَبُو بَكْرٍ نَظِيرُ إِبْرَاهِيمَ،

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.40, no:6124; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXVI, s.190; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.221, no:688; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.757, no:33687; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.293, no:20791.

(*Ve ebû bekrin nazîru ibrâhîm*) Bu umumî kàide icabı, “Hz. Ebû Bekir, İbrâhim AS’ın nazîridir, ona mûmâsildir, onun benzeridir. Hz. Ebû Bekir İbrâhim AS gibidir.”

İbrâhim AS nasıldı? İbrâhim AS çok gözü yaşlı, çok hassas tabiatlı bir kimseydi. Halim selimdi, çok gözü yaşlı bir kimseydi. Hattâ rivayete göre, İbrâhim sözü (*ebün rahîmün*) demektir. Yâni çok merhametli, babacan kimse demektir. Çok merhametliydi, çok gözü yaşlıydı, katı değildi, hassas mizaclı bir kimseydi. Kur’an-ı Kerim öyle methediyor:

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ

(التوبة: ١١٤)

(*İnne ibrâhîme le-evvâhün halîm.*) “İbrâhim çok ah vah eden, çok gözü yaşlı bir kimseydi.” (Tevbe, 9/114) diye bildiriyor.

Evvâh sözü için müfessirler diyorlar ki: Çok ah vah eden kimse... Ama neden çok ah vah ediyor? Allah’a sevgisinden, Allah’a bağlılığından, artık o hassaslığından dolayı...

İbrâhim AS, kalbi rikkatli bir kimse... Bu rikkatine rağmen nasıl yaşadı? Koca bir müşrik cemiyete karşı geldi. Çok ibret alınacak şeyler var Kur’an-ı Kerim’in kıssalarında... Bizim için çok ibretler var! Hz. İbrahim, bu gözü yaşlı, bu hassas, rikkatli kimse koca bir cemiyetin karşısına tek başına çıktı.

Koca bir şehir halkı puthane yapmışlar, çeşit çeşit putlara tapıyorlar, bâtıl bir itikad üzereler.

“–Yanlış bu yaptığınız!” dedi. “Elinizle yaptığınız şeylere niçin tapıyorsunuz? Bunlar işitmezler, duymazlar, görmezler; niye bunlara tapıyorsunuz?” dedi.

Hattâ puthanelerine girdi, bütün putlarını parçaladı. Parçaladığı baltayı, çekici götürdü, büyük putun boynuna astı. şehir halkı şehir dışına bir merasime gitmişlerdi. Gelince baktılar ki, puthanenin içi harap, bütün putlar yerlere dökülmüş.

“–Bunu kim yaptı bizim putlarımıza?” diye araştırdılar.

Kur’an-ı Kerim bildiriyor bize bu hadiseleri... Dedi ki birisi:

“–İbrâhim diye bir genç var, bir yiğit var, bir delikanlı var... O putlarımızın aleyhinde konuşuyordu. Yapsa yapsa o yapmıştır.” dedi.

Mühim bir hadise olmuş, puthane harabeye dönmüş. Halkı topluyorlar. Halk kalabalık... Halkın toplanmasında da ibret var.

“–İbrahim’i getirin halkın huzuruna!” dediler, getirdiler.

Sordular İbrâhim AS’a:

“–Bunu sen mi yaptın bizim ilahlarımıza ey İbrâhim?” İbrâhim AS dedi ki:

“–Belki en büyüğü yapmıştır. Sorun bakalım, konuşabiliyorsa... Bakın, ötekilerin hepsi parçalanmış, en büyüğü duruyor. Belki kavga çıkmıştır aralarında, vurmuş, kırmış, ötekileri parçalamıştır.”

Diyorlar ki:

“—Ey İbrâhim, biliyorsun, bunlar konuşmaz!”

“—Pekiyi... Konuşmayan, derdini anlatamayan, kendisini müdafaa edemeyen bu putlara ne diye tapınırsınız?” diyor.

Ses yok, cevap yok... Nasıl cevap versinler, yanlış yoldalar çünkü... İbrâhim AS hakkı tutmuş, hakkı söylüyor. Allah tarafından desteklenmiş bir kimse...

Dediler ki:

حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ

(الأنبياء: 68)

(*Harrikùhu ve'nsurû âliheteküm*) “Yakın bu adamı, putlarınıza, ilahlarınıza yardım edin!” (Enbiyâ, 21/68)

Yakmak istediler ama, Allah izin vermedi, yakamadılar. Hz. İbrâhim'i ateşe attılar, ama o davasından dönmedi. “Tamam, sizin dediğiniz gibi olsun!” demedi. “Yaptığınız yanlıştır, putlara tapılmaz!” dedi, öyle devam etti.

Rivayetlere göre, ateşe attıkları zaman, Cebrâil AS gelmiş, onun dahi yardımını istememiş; “Rabbim beni görüyor!” demiş.

Ateşe attılar. Allah-u Teâlâ Hazretleri ateşe:

يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَ لَأَمَّا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

(الأنبياء: 69)

(*Yâ nâru kûnî berden ve selâmen alâ ibrâhîm*)
“Ey ateş, İbrâhim için soğuk ve selâmetlik ol! Yakma onu...” (Enbiyâ, 21/69) diye emir buyurdu. Hz. İbrâhim ateşten yanmadan, sağ sâlim çıktı.

Böyle, İbrâhim AS'ın iki sıfatı birbiriyle tezat gibi görünüyor ama, bizim için çok ibret var... Bir taraftan hassas, rikkatli, gözü yaşlı, ah edici, duygulu bir kimse; bir taraftan da gerçeği söylemekte, gerçeği işlemekte sapasağlam, kale gibi... Vücudu zayıf nahif olabilir ama, kale gibi bir ruhu var... Bu çok önemli iki sıfat...

Hz. Ebû Bekir de öyleydi, çok gözü yaşlıydı. Mekke'nin müşrikleri kalabalık oldukları zaman, “Toplu ibadet etmeyin, bir araya gelmeyin!” dediler. Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk RA'a, “Eviden dışarı çıkma!” dediler.

Hz. Ebû Bekir evinin bahçesinde ibadet ederdi. Gözyaşları döke döke Kur'an okur, namaz kılar, ibadet ederdi. Mahallenin bütün sakinleri başına toplanır, hayretle onu izlerlerdi. Hayranlıkla bakarlardı kendisine... Öyle gözü yaşlı, hassas bir kimseydi. Çok duyguluydu.

Arapların eski tarihini çok iyi bilirdi, ensâb ilmini çok iyi bilirdi, sülâleleri iyi tanırdı. Şiirlerini bilirdi. Arif, zarif, yüksek bir kimseydi. Çok zengin bir kimseydi. Mekke-i Mükerrerme'nin eşrâfındandı. Bütün parasını İslâm'a, Allah'ın Rasûlü'nün emrine tahsis eyledi. Öyle fedâkâr bir kimse...

Peygamber SAS Efendimiz'in vefatından sonra, bazı müslüman kabileler zekâtı vermek istemediler:

“—Ey Ebû Bekir, biz namaz kılalım gene ama bizden şu zekâtı isteme! Vaz geç şu zekâttan...” dediler.

Hız. Ebû Bekir vaz geçer mi? Zekât Allah'ın emri, Kur'an-ı Kerim'de emredilmiş. Namaz kılmak bedenî bir ibadet, malın da ibadeti var... Malından da vereceksin Allah yolunda... Zekâtı vermeyince olur mu?

Dedi ki:

“—Rasûlüllah zamanında zekâttan ne veriyorsanız, onları vereceksiniz! Vermezseniz, alıncaya kadar sizinle mukâtele ederim, savaşıyorum!” dedi.

Demek ki yumuşaklık bir tarafa, vazife bir tarafa...

Biz de İbrâhim AS gibi olacağız. Kur'an-ı Kerim'de ne buyruluyor, müslümanlar nasıl olacak:

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

(الفتح: ٢٩)

(Eşiddâü ale'l-küffâri ruhamâü beynehüm)

“Birbirlerine karşı şefkatli, merhametli, halim, selim, yumuşak... Alttan alırlar, ses çıkarmazlar, boyun bükerler, affederler, bağışlarlar. Kâfirlere karşı da pehlivan, celâdetli, kuvvetli, güçlüdürler. Kimse yan bakamaz, ödü patlar.” (Fetih, 48/29)

Hakiki bir müslüman olsun, herkesin ödü patlar. Peygamber Efendimiz'in korkusu bir aylık mesafeden düşmanın gönlünü altüst edermiş.

Bu konuda Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:⁶

نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ

(خ. عن جابر)

(*Nusirtü bi'r-ru'bi mesîrete şehrîn*) “Bir aylık mesafeden düşmanın kalbine korku salmak suretiyle, Allah bana yardım eyledi.”

Bir aylık ötedeki düşmanının ödü patlardı Rasûlüllah'tan... Hakiki müslüman da öyledir. Hakiki müslümanlardan cümle cihan halkı korkar. Onlar kimseden korkmaz.

Şimdiki müslümanlar zayıf... Dinin emirlerini bilmez, tutmaz. Hakka müzâhir olmaz, gayret göstermez. Ama bak eskiler öyle değil! Bedenen zayıf da olsalar, rûhen ne kadar kahraman kimseler...

2. Mûsâ AS'ın Benzeri Hz. Ömer RA

وَعُمَرُ نَظِيرُ مُوسَى،

(*Ve umeru nazîru mûsâ*) “Her peygamberin ümmetimiz içinde bir emsâli, mukâbili, dengi var ya, Hz. Ömer de Mûsâ AS'ın benzeridir.”

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.58, no:323; Neseî, *Sünen*, c.II, s.204, nmo:429; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.212, no:958; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.349, no:1154; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.438, no:32062; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.74, no:3763.

Mûsâ AS nasıl bir kimseydi? Celâdetli, asabî bir kimseydi mübârek...

Tur Dağı'na çıktı. O arada ümmetinden Sâmirî adlı birisi, bilezikleri, yüzükleri topladı, altından bir buzağı yaptı. Onlara put yaptı, onları tapmaya teşvik etti.

Eskiden Mısır'da buzağıya tapıyorlardı. Mûsâ AS geldi, Hârun AS geldi, onlara Allah'ın birliğini öğretti. Firavun'dan kurtuldular. Firavun gözlerinin önünde sulara gark oldu. Çölleri geçtiler. Allah onlara çöllerde bıldırcın eti gönderdi, kudret helvası gönderdi, onları besledi.

Bu sefer, Mûsâ AS Rabbine münâcaat etmek için Tur Dağı'na çıkınca, orada vahiy gelmesini beklerken, Samirî adındaki bir kişi bütün kavmin zînet eşyalarını topladı, altından bir buzağı heykeli yaptı. İçinde boşluk vardı. Hava bir taraftan girip, öbür taraftan çıkınca, buzağı böğürtüsü gibi bir ses çıkıyordu.

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ

(طه: ٨٨)

(*Feahrece lehüm iclen ceseden lehû huvâr*)
[Bunun üzerine, onlara böğüren bir buzağı heykeli ortaya koydu.] (Tâhâ, 20/88)

Eski Mısır dininde öküze tapmak vardı. O akideyi canlandırmak istedi, “Herkes buna tapsın!” dedi.

Mûsâ AS Tur Dağı'ndan geldi. Aldığı vahiyler, Tevrat ayetleri levhalar halinde yanında idi. Baktı ki kavmi sapıtmış ondan sonra...

Çok sinirlendi, kızdı. Levhaları yere bıraktı. Sinirinden Hârûn AS'ın sakalına yapıştı. Ona dedi ki:

يَاهَارُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا. أَلَا تَتَّبِعَنِ
أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي

(طه: ٩٢ - ٩٣)

(*Yâ hârûnü mâ meneake iz raeytehüm dallû*) “Ey Harun! Bunların dalâlete düştüklerini gördüğün vakit, seni engelleyen ne oldu? (*Ellâ tettebianî efe asayte emrî*) Neden benim yolumu takip etmedin? Emrime âsi mi oldun?” dedi. (Tâhâ, 20/92-93)

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي، إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ
تَرْقُبْ قَوْلِي

(طه: ٩٤)

(*Kâle ye'bneümme lâ te'huz bi-lihyetî ve lâ bi-re'sî*) Hârûn AS dedi ki: “Ey anamın oğlu, benim saçımı, sakalımı çekiştirip durma! Sözümü dinlemedi bu kavim... (*Innî haşîtü en teküle ferrakte beyne benî isrâîle ve lem tergab kavlî*) Ne yapalım, çekindim; ‘İsrailoğullarının arasına ayrılık düşürdün; sözümü tutmadın!’ demenden korktum.” (Tâhâ, 20/94)

Mûsâ AS Allah yolunda asabî... “Niye müsaade ettin, niye buzağıya taptırttın, niye mânî

olmadın?” diye tepki gösteriyor. Böyle asabî, celâdetli bir peygamber... Tabii, ulü'l-azm peygamberlerden, büyük peygamberlerden birisi.

3. Hârun AS'ın Benzeri Hz. Osman RA

وَعُثْمَانُ نَظِيرُ هَارُونَ،

(*Ve usmâne nazîru hârûn*) “Hz. Osman da Hârun AS'ın dengi, mukâbilidir.”

Hakîkaten de Hârun AS, yukarıda anlatılan hadiseden deanlaşılacağı gibi, halim selim bir kimseydi. Hz. Osman RA Efendimiz de halim, selim, sessiz, hayâ sahibi bir kimseydi.

Osman-ı Zinnûreyn üçüncü halifedir. Kur'an-ı Kerim'in muhafaza edilerek, bize kadar doğru bir şekilde gelmesinde emeği geçmiş bir sahabidir.

Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması için, Zeyd ibn-i Sâbit RA başkanlığında bir komisyon kurdu. Hz. Ebû Bekir RA'ın cem eylediği mushafı esas alarak, yedi adet Kur'an nüshası hazırlattı; Mekke, Kûfe, Basra, Şam, Yemen ve Bahreyn'e gönderdi. Bir nüshası da Medine'de kaldı. Ondan sonra, Kur'an öğretimi bu nüshalara göre yapıldı, yanlış okumalar önlendi.

4. Peygamber SAS Efendimiz'in Benzeri Hz. Ali RA

Hadis-i şerifin devamında Peygamber Efendimiz:

وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالٍ بِ نَظِيرِي،

(*Ve aliyyü'bnü ebî tâlibin nazîrî*) “Ümmetimin içinde, Ali ibn-i Ebî Tâlib de benim benzerimdir.” buyurdu. Hz. Ali Efendimiz, böyle müstesnâ bir iltifata nâil oldu. Böyle bir mazhariyeti var.

Başka bir hadis-i şerifte geçiyor ki, Peygamber SAS Efendimiz Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye ashabıyla hicret edince, Mekkelilerle Medinelileri birbirlerine kardeş eyledi. “Siz ikiniz kardeş olun! Siz ikiniz kardeş olun!” diyerek, bir ensarla bir muhaciri kardeş yaptı. Hepsi kardeş oldular, oldular, Hz. Ali Efendimiz boynu bükük kaldı. O zaman, Peygamber Efendimiz Hz. Ali'ye: “—Sen de benim kardeşimsin!” dedi.

Hz. Ali Efendimiz ilk müslümanlardan... Küçük yaşta müslüman olmuş. “O da benim benzerim!” diyor.

5. İSÂ AS'ın Benzeri Ebû Zerr-i Gıfârî RA

Kaldı Hz. İSÂ AS... Tabii pek çok peygamber var da bu hadis-i şerifte zikredilmeyen... Sonunda Peygamber SAS Efendimiz şöyle dedi:

وَمَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى عَيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ، فَلْيَنْظُرْ
إِلَى أَبِي ذَرِّ الْغِفَارِيِّ .

(*Ve men serrahû en yenzura ilâ îse'bni meryeme, felyenzur ilâ ebî zerrini'l-gıfârî*) “Kim Meryemoğlu İSÂ AS'a bakmaktan, nazar etmekten sürur duyarsa, Ebu Zerr-i Gıfârî'ye baksın!” dedi.

Ebû Zerr-i Gıfârî, ilk müslüman olan beş kişiden biridir. Asıl adı Cündeb ibn-i Cünâde'dir. Ebû Zer künyesidir. Gıfar kabilesi, Medine civarında, Bedir yakınlarında bir kabiledir. Peygamber Efendimiz peygamberlik vazifesine başlayınca, Gıfar kabilesine de bu haber gelmiş. Ebû Zer RA kardeşine diyor ki:

“—Böyle bir şahıs çıkmış, şunun haberini bana öğren, gel!” diyor. Kardeşini Mekke-i Mükerrreme'ye gönderiyor.

Kardeşi gidip geliyor;

“—Birisi peygamber olmuş, halkı kendisine davet ediyor. Tek Allah'a ibadet etmeyi emrediyor. Putlara tapmayı yasaklıyor.” diye birkaç şey söylüyor.

Ebû Zer tatmin olmuyor;

“—Benim gönlümü tam böyle rahatlatacak bir bilgi getirmedi; dur ben gideyim!” diyor.

Kalkıyor memleketinden, Mekke-i Mükerrreme'ye geliyor. Hiç kimseye, “Ben filancayı görmeğe geldim!” demiyor, bir kenara oturmuş bekliyor. İslâm yeni çıkmış, tehlike de var. Kimseye, “Böyle bir peygamber çıkmış, nerededir?” diye soramıyor.

Şöyle orada otururken, yanına Hz. Ali Efendimiz gelmiş, demiş ki:

“—Yabancıydın, garipsin gâliba?”

“—Evet, garibim.” demiş.

“—Buyur, bizim eve gidelim!” demiş.

Hız. Ali Efendimiz misafirperver, cömertlerin şahı... Almış onu, evine götürmüş. İlk gün ne o soruyor, ne ötekisi söylüyor. Ne cömertlik ki, misafiri sıkacak bir söz bile söylemiyor. "Nerden geldin, niye geldin?" diye sormuyor. Ne mürüvvet... Ne sebeple gelirse gelsin, evinde barındırıyor, bir şey demiyor.

Ebû Zer RA, ertesi gün yine oralarda bakınıyor, Peygamberimizle ilgili bir şey sezemiyor. Hız. Ali Efendimiz geliyor:

"—Galiba bir yer bulamadın, yerleşemedin?" diye soruyor.

"—Zaten yerleşmeye niyetim yok!" diyor.

"—O halde buyur bize gidelim!" diyor.

Tekrar Hız. Ali Efendimiz'in evine gidiyorlar. O gün de misafir ediyor. O gün birbirlerini tanıyıp, samimi olduğunu anlayınca, Mekke'ye neden geldiğini soruyor.

Ebû Zer RA diyor ki:

"—Burada bir zat çıkmış, Allah'ın elçisi olduğunu ifade ediyormuş. Onu görmeye geldim." diyor.

Hız. Ali Efendimiz:

"—Doğru duymuşsun, o zat Allah'ın hak elçisidir. Hak peygamberdir, hakkı getirmiştir." diyor. "Yarın ben onun yanına gideceğim, sen de arkamdan gel! Bir tehlike olursa, ben duvara dönüp ayakkabımı düzeltir gibi yaparım, sen yürür gidersin." diyor.

O zaman tehlike var demek ki, doğrudan doğruya gidilmiyor, herkes çekiniyor.

Hız. Ali Efendimiz'le böyle konuşmuşlar, peş peşe, iki yabancı gibi Peygamber SAS'ın olduğu eve gitmişler. Böylece Hız. Ali Efendimiz onu Peygamber SAS Efendimiz'e götürmüş. Demiş ki: “—Yâ Rasûlallah, sen Allah'ın elçisisin! Bana İslâm'ı öğret!”

Peygamber SAS Efendimiz ona İslâm'ı öğretmiş. Sonra da demiş ki:

“—Ey Ebû Zer, sen şimdi memleketine dön! Biz iyice ortaya çıktığımız zaman, tekrar gelersin.”

“—Yâ Rasûlallah, senin bana öğrettiğin şeyleri ta Kureyş'in ortasına gidip söylemeden edemem!” diyor.

Gitmiş Kureyş'e... Onlar Kâbe'de otururlarken yanlarına varmış:

“—Allah birdir, bu putlara tapılmaz! Muhammed SAS Allah'ın hak elçisidir. Kur'an hak kitaptır.” diye İslâm'ın hakikatlerini söyleyince, üstüne çullanmışlar, öldüresiye döğmüşler Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretlerini...

Zer, küçük karınca demek. *Ebû Zer*, karınca babası demek.

Gâliba kendisi ufak tefekmiş. Ondan o lakabı almış.

O sıra Hız. Abbas gelmiş, üzerine kapanmış:

“—Ey Kureyşliler, bu adamı öldürüyorsunuz ama, sizin kervan yolunuzun üzerindeki Gıfar kabilesine mensuptur bu adam! Siz buradan kervanları yükleyip, onların arasından geçeceksiniz. Kendi adamlarından birisini

öldürdünüz diye, sizi oradan geçirmezler. Ticaretiniz mahvolur.” demiş, ellerinden öyle kurtarmış.

Bir kere dayağı yiyen ne yapar? Bir de ufak tefekse, karşı taraf kalabalıksa... Boynunu büker, ne yapsın?

Ebû Zer RA, ertesi gün yine gitmiş oraya;

“—Allah birdir, Hz. Muhammed onun elçisidir. Hak din İslâm’dır.” diye yine seslenmiş.

Yine üstüne çullanmışlar. Bu sefer Kâbe’nin örtüsünün altına sığınmış.

Böyle olmuş müslümanlığı, böyle bir kimse...

Müslüman olduktan sonra da çok cömertmiş. İki tane dinarın, dirhemini bir araya gelmesini doğru görmezmiş. “İkisi bir araya geldi mi, Kur’an-ı Kerim’de yasaklanan durum olur.” dermiş.

Ayet-i Kerime’de buyruluyor ki:

الَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي

سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

(التوبة: ٣٤)

(Ellezîne yeknizûne’z-zehebe ve’l-fıddata ve lâ yünfikùnehâ fî sebîli’llâhi febeşşirhüm bi-azâbin elîm) “Altın ve gümüşü biriktirip, depo edip, onları Allah yolunda harcamayanları elem dolu bir azapla korkut! Onlar cehenneme düşecekler.” (Tevbe, 9/34)

Ebû Zer RA, “İki dirhemini bir araya gelmesi bile bu ayetteki biriktirmeye dahildir.” dermiş, kanaati öyleymiş. Onun için kendisi para biriktirmemiş, çok fakîrâne bir hayat sürmüştü.

Beytü’l-maldan para tahsis etmişler; eline geçen parayı o gün akşama kadar dağıtırmış fukaraya... Öyle garip bir cömertliği olan bir kimse...

Rebeze denilen bir yerde, hicretten 32 yıl sonra ahirete intikal eylemiş. Peygamber Efendimiz’in bir de mucizesi var bu zat hakkında...

Tebük Seferi’ne giderken Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretleri’nin devesi pek zayıf ve dayanıksız olduğu için geride kalmış. Yolun ortasında devesi çöküp kalınca, devesinden inmiş. Eşyasını sırtına yükleyerek, orduya yetişmek için yaya yürümeye başlamış. Bir öğle vakti orduya yetişmiş. Rasûlüllah’ın yanında bulunan ashâbı demişler ki:

“—Yâ Rasûlallah! Tek başına bir adam geliyor.”
Rasûlüllah Efendimiz:

“—Ebû Zer midir? Onun olmasını isterim.”
buyurmuş. Ashâb-ı kirâm dikkatle bakıp:

“— Yâ Rasûlallah, gelen Ebû Zer’dir.” demişler.

“—Allah Ebû Zerr’e rahmet eylesin! O, yalnız yaşar, yalnız yürür, yalnız başına vefât eder ve yalnız başına haşrolunur.” buyurmuş.

Vefat etmeden önce hastalanıyor. Hastalığı artınca, hanımına diyor ki:

“—Ben vefat edeceğim. Rasûlüllah Efendimiz benim yalnız vefat edeceğimi bildirmişti. Benim cenazemi yol üstüne koy! Oradan gelecekler benim cenaze namazımı kılarlar.” diyor.

Vefat edince, hanımı cenazesini yol üstüne bırakıyor. Şamtarafından bir kervan geliyor. Kervandakiler bakıyorlar ki cenaze var... Köle de başında bekliyor. Kervandakilerin arasında Abdullah ibn-i Mes’ud RA da varmış.

“—Kim bu vefat eden kimse?” diye soruyorlar.

“—Ebû Zerr-i Gıfârî derler.” deyince, Abdullah ibn-i Mes’ud RA çok duygulanıyor:

“—Rasûlüllah doğru söylemiş, ‘O yalnız vefat edecek!’ diye buyurmuştu.” diyor.

Cenaze namazını Abdullah ibn-i Mes’ud RA kıldırıyor, defnediyorlar. Allah şefaatlerine nâil eylesin...

Bir başka hatırası daha var... Kureyşliler kendisine tazyik ettiği zaman, bir ay Beytullah’tan dışarı çıkmamış. Dayak faslı başlayacağı zaman Kâbe’nin örtüsünün altına sığınmış. Hiç yemek yememiş.

Rasûlüllah Efendimiz sormuş:

“—Nasıl geçindin?”

“—Zemzem içtim yâ Rasûlallah! Kilo bile aldım.” demiş.

Bu da Zemzem’in besleyici bir tesiri olduğunu gösteriyor. Yiyecek yok, et yok, süt yok, ekmek yok, gıda yok; bir ay Zemzem’le idare etmiş.

Ebû Zerr-i Gıfârî RA, tevazu ve zühdü itibâriyle Hz. İsâ AS’a benzerdi.

Tevâzu ne demek? İnsanın boyun büküp tekebbür etmemesi, kendisinin Allah'ın âciz nâçiz bir kulu olduğunu bilmesi... Buna *tevâzu* derler.

Zühd ne demek? Dünyaya metelik vermemek, dünyaya aldırmamak, dünyalık toplamağa gayret etmemek demek... Ahirete aldırmak, ahirete gayret etmek demek...

Hız. İsâ AS öyleydi. İşte o sıfatları bakımından Ebû Zerr-i Gıfârî RA da ona benzer. Allah bizleri bu peygamberlerin, bu sahabe-i kirâmın şefaatlerine nâil eylesin... Güzel huylarıyla bizleri de mütehallık eylesin...

c. Nimete Şükür, Musîbete Sabır

Bir nimete mazhar olan kimsenin zihniyeti güzel olursa, büyük sevap kazandığına; bir sıkıntıya uğramış insanın da onu karşılamağı güzel olursa ecir kazanacağına dair bir hadis-i şerif... Enes ibn-i Mâlik RA tarafından rivayet edilmiş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:⁷

مَا مِنْ نَفْسٍ عَمِيَةٍ وَإِنْ تَقَادَمَ عَهْدُهَا، فَيُجَدِّدُهَا
لِعَبْدٍ بِالْحَمْدِ، إِلَّا جَدَّدَ اللَّهُ لَهُ ثَوَابَهَا؛ وَمَا مِنْ
مُصِيبَةٍ وَإِنْ تَقَادَمَ عَهْدُهَا، فَيُجَدِّدُهَا لِعَبْدٍ
بِالِاسْتِرْجَاعِ، إِلَّا جَدَّدَ اللَّهُ أَجْرَهَا وَثَوَابَهَا

(الحكيم عن أنس)

⁷ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.203; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.264, no:6471; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.297, no:20803.

RE.388/12 (*Mâ min ni'metin ve in tekâdeme ahdühâ, feyüceddidühe'l-abdü bi'l-hamdi, illâ ceddeda'llâhu lehû sevâbehâ; ve mâ min musîbetin ve in tekâdeme ahdühâ, feyüceddidühe'l- abdü bi'l-istircâi, illâ ceddeda'llâhu ecrehâ ve sevâbehâ.*) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

(*Mâ min ni'metin*) “Kula gelen nimetlerden hiçbir nimet yoktur ki, (*ve in tekâdeme ahdühâ*) her ne kadar o nimetin o kula gelmesinin üzerinden çok seneler geçmişse de, aradan çok zaman geçmişse bile, (*feyüceddidühe'l- abdü bi'l-hamdi*) kul “*El-hamdü li'llâh*” diye o nimete medh ü senâ edip Allah’a hamd ederse, (*illâ ceddeda'llâhu lehû sevâbehâ*) Allah o nimetin hamdinin sevabını yeniden verir.”

Nimet yok şimdi, eskiden olmuş bir nimeti anlatıyor:

“—Ah, seneler önce gençliğimde şöyle bir durum olmuştu da, Allah ummadığım yerden bana büyük nimetler ihsan etmişti. Ne sıkıntıyla düğün yapacağım derken, ferahlık içinde düğünümü yapmıştım. El-hamdü lillâh!..”

Tamam, o zamanki hamdin sevabı kadar sevabı hemen kazandın. O nimeti şimdi söyledin ya, şimdi söylediğin zaman hamd ettin ya; nimet yok, aradan seneler geçmiş ama, o hamdi tazeledin diye, Allah o nimetin hamdinin sevabını sana yine verir.

Demek ki, ağzımız hamdli, şükürlü olacak; eski nimetleri anarken bile insan durduğu yerden sevap kazanıyor.

Cömert insan, mert insan, hakiki er kişi, güzel ahlâklı insan iyilikleri unutmaz. Seneler senesi şöyleydi, böyleydi, iyiydi, hoştu; şimdi küs, dargın, uzak... E ne oldu o eski günler? Hepsi unutuldu. Şartlar değişti, hepsi unutuldu. Cömert insan, mert insan, civanmert kişi eski iyiliği unutmaz. Tabii, Allah'ın nimetlerini hiç unutmamak lâzım! Tekrar tekrar hamd ile şükr ile anmak lâzım!

(*Ve mâ min musîbetin*) “Hiçbir musibet, dert, belâ ve sıkıntı da yoktur ki, (*ve in tekâdeme ahdühâ*) çok eskiden olmuş bile olsa, (*feyüceddidühe'l-abdü bi'l-istircâi*) eğer kul o gelen belâyâ, “*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*” diyerek, takdire rıza göstererek mukabele etmişse ve yine öyle “*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*” diyorsa, (*İllâ ceddeda'llâhu ecrehâ ve sevâbehâ*) Allah onun sevabını ve ecrini ona yine verir.”

“—Seneler öncesi başıma şöyle bir musibet gelmişti. Öyle ağır hastalıklara düşmüştüm ki, ateşler içinde yanıyordum. Neredeyse ölecektim. Eh ne yapalım, Allah'ın takdiri, ‘*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*’ dedim. Sonra Allah, o belâyı benim üzerimden def etti. Gene kurtuldum, gene afiyet buldum.”

Sen, “*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*” dedin ya, “Biz Allah'ın kullarıyız, biz ona döneceğiz, hüküm onundur. Onun hükmüne razıyım, itirazım yok... Kaza ve kaderine boyun vermişim. Neylerse güzel eyler.” gibi bir zihniyetle söyledin ya; Allah yine, tekrar ecir veriyor.

Demek ki, diliyle insan durduğu yerden sevap kazanabilir.

Dilimize hakim olalım!

Ne güzel kimseler vardır, bizim köyden filân bilirim: Sinirlendirirsin, “*Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*” der. Çok sinirlendi, “*Sübhâna’llah!*” der. Sinirleniyor ama, bak tesbihle karşılıyor. Dilimizi böyle güzel şeylere alıştıralım!

Kimisi de Allah saklasın, gözünü kapatıyor, açıyor ağzını;

“—Allah seni kahreylesin, taş ol inşaallah, e mi... Ayağın kırılsın, elin kırılsın... Bilmem ne?” diyor.

“—Yâhu ne oluyorsun, kime söylüyorsun bunları?”

Çocuğuna söylüyor.

“—Ne yapmış?”

Gel demiş, gelmemiş; git demiş, gitmemiş. Bakkala gönderdiği zaman, dönmemiş. Lânet üstüne lânet yağdırıyor. Öyle olmayacak.

Bakın, müslümanın şükürlü olması, güzel sözlü olması, tatlı dilli olması, durduğu yerden insana sevap kazandırıyor. “*El- hamdü lillâh*” diyorsun eski nimete, yeniden sevap alıyorsun. “*Innâ li’llâhi ve innâ ileyhi râciùn*” diyorsun eski musibete, yeniden sevap kazanıyorsun.

Onun için, Müslümanlıkta sevap kazanmak kolaydır. Parayla, pulla da değil... İşte görüyorsunuz, insan parasız pulsuz da sevap kazanabilir.

d. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh'ın Sevabı

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilen bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz “Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh” sözünün sevabını, kıymetini bildiriyor. Buyurmuş ki:⁸

مَا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكٌ، وَلَا صَعَدَ إِلَى السَّمَاءِ مَلَكٌ، حَتَّى يَقُولَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

(Erişir her şeyi ancak Allah ile)

RE. 389/1 (*Mâ nezele mine's-semâi melekün, ve lâ saade ile's- semâi melekün, hattâ yekûle: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)

(*Mâ nezele mine's-semâi melekün*) “Hiçbir melek yoktur ki, semâdan yere insin; (*ve lâ saade ile's-semâi melekün*) ve hiçbir melek yoktur ki yerden göğe çıksın... Hani kimisi iner, kimisi çıkar. Vazife icabı meleklerin kimisi yeryüzüne iner, kimisi yeryüzünden sevapları, ibadetleri götürmek için semâya doğru çıkar. Hiçbir inen, çıkan melek yoktur ki, (*hattâ yekûle: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) ‘Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh’ demesin... Bütün melekler böyle der.”

“Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh” ne demek o halde? Her meleğin inerken, çıkarken söylediği söz, ne demek bu?..

⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.77, no:6237; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.459, no:1983; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.318, no:20852.

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*) “Hiç bir güç kuvvet yoktur, hep Allah’ındır. Her güç kuvvet Allah’tadır.

Yaşatan o, öldüren o, kaldıran o, indiren o, yükselten o, alçaltan o... Aziz kılan o, zelil kılan o, her şey ondan...

Şairin dediği gibi:

*Cümle işler Hâlik’ındır, kul eliyle işlenir;
Hakkın emri olmaz ise, sanma bir çöp deprenir.*

Yâni, her şey Allah’tandır. Allah dilemezse, yaptırmaz. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin müsaadesi olmazsa, hiçbir şey olmaz, bir yaprak kıyırdamaz. Her şey Allah’tandır.

O zaman insanın ne yapması lâzım? Allah ile kulluk bağlantısını güzel tutması lâzım!

Sen nedin? Kulsun... Kimin kulusun?.. O Kerîm Allah’ın kulusun, o Kâdir Allah’ın kulusun! Güç kuvvet elinde olan Allah’ın kulusun! Kulluğunu bil, sırtın sağlam yerde, hiç merak etme! Eğer ona has kul olursan, hiç kimse seni alt edemez.

Dervişler:

“—Yâhu sen malları yüklüyorsun develere, tek başına gidiyorsun! Bu çöllerden kervanla git, yoluna haramîler çıkar.”

“—Hayır!” demiş.

Allah’a tevekkül ediyor, gücün kuvvetin Allah’ta olduğunu biliyor. Mü’min bir kimse...

Yolculukta bir harami çıkmış önüne:

“—Seni öldüreceğim, malları alacağım!” diyor.

Demiş ki:

“—Müsaade et, şurada bir namaz kılayım, dua edeyim!”

Elini açmış, bir dua eylemiş. Bir atlı peydâ olmuş, haraminin üstüne seğirtmiş, o adamdan onu kurtarmış.

Gönderen Allah, gücün kuvvetin sahibi Allah; yaptırtmaz, unutturur.

Bir arkadaş diyor ki:

“—Anarşinin çok olduğu zamanda durdurdular beni, hüviyetimi istediler; verdim. Bir bana baktılar, bir hüviyetime baktılar. Sonunda ‘Haydi geç!’ dediler. Halbuki, aradıkları adam bendim. Allah kurtardı ellerinden, geçtim.” diyor.

Yâni, ismi burada yazılı, kendisi karşıda, resim de var...

Onun için, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*” sözü çok mühimdir. Dervişliğin ilk derslerinden biridir bu... Her şey Allah’tandır. Ona göre, Allah’a iyi bağlanırsın. Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne can ü gönülden bağlanır, iyi kulluk edersin.

Sebeb-i vürûd-u hadis diye bir şey vardır. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifi niçin ifade buyurmuş? Neden, hangi hadise üzerine?.. Buna *sebeb-i vürûd* derler. *Sebeb-i vürûdunu* Ebû Hüreyre RA şöyle anlatıyor;

“—Peygamber Efendimiz’le askerî bir seferdeydik, yolculuktaydık. Ne zaman yüksek bir tepeye çıksak, “*Allâhu ekber... Allâhu ekber!*” deyip, çok yüksek sesle tekbir getiriyorduk.

Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:

‘—Ey insanlar! Kendi nefislerinize karşı mutedil davranın, çok bağıırıp çağırmayın! Çünkü siz çok uzakta olan, sağır bir zata seslenmiyorsunuz. Aksine semi’ olan, basîr olan, her şeyi duyan, işiten Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne dua ediyorsunuz. Öyle kendinizi parçalarcasına çok bağıırıp çağırmaya gerek yok!’ dedi, bizi ikaz etti.”

Bazısı çokça bağıırıyor. Bu gittiğimiz seyahatlerde de bazen öyle garip şeyler görüyoruz. Güler misin, ağlar mısın?.. Tesbih çekecek, zikredecek, kendisini yıkıp, harab edip gidiyor.

Geçen gün bir yerde, Allah şifa versin, birisi soru sordu, cevap verdik. Soru sordu, cevap verdik... Çok hoşuna gitti, bir nâra attı, yere yattı, çırpınıyor. Artık, sağından solundan iki kişi zabtlemeye çalışıyor. Eh yarım saat, on beş dakika geçti. Ondan sonra yine güzel bir mevzu geçti, yine bir nâra attı. Bu sefer balıklama yerde yine çırpınıyor.

İnsan kendini kontrol edecek. İyi müslüman akli havaya giden kimse değil ki... İyi müslüman dâima akli başında olan, şuurlu, uyanık, her şeyi bilerek, dikkat ederek, ölçerek şeriata uygun yapan kimse...

Hadis-i şerifin sebab-i vürûdunu anlatıyorduk. Bu arada, Ebû Hüreyre RA’ın yanına gelmiş Peygamber SAS Efendimiz. Ebû Hüreyre RA diyor ki:

“Sonra Rasûlüllah benim yanıma geldi. Ben de içimden, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh... Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh...*” deyip duruyordum. Bana dedi ki:

‘—Ey Abdullah! (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*) de! Çünkü o cennetin hazinelerinden bir hazinedir.’ buyurdu.”

Abdullah, Ebû Hüreyre’nin asıl adıdır. “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*”ı içinden söylüyordu ama, Rasûlüllah Efendimiz Allah’ın bildirmesiyle onun ne söylediğini bildi. Ona devam etmesini tavsiye etti. Allah’ın hak peygamberi...

“*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*” cennet hazinelerinden bir hazinedir. Emrin altında bir hazine olmasını istemez misin? Bir torba altını olsa bile bayılır insan... Bir tanesini o sevdiğine verir, bir tanesini öteki sevdiğine verir. Çocuklarına dağıtır. Cömertlik güzel, hoş bir şey...

e. Sadaka Malı Azaltmaz

Ebû Hüreyre RA’ın rivayet ettiği bir diğer hadis-i şerif... Şöyle buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz:⁹

⁹Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.474, no:4689; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.331, no:1952; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.386, no:8996; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.40, no:3248; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.97, no:2438; Dârimî. *Sünen*, c.I, s.486, no:1676; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.205, no:5092; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.232, no:3411; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.197, no:7606; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.169; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.56, no:93; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.294, no:15767; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XIX, s.320, no:20856.

مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ
إِلَّا زَاءً، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ

(حم. م. ت. عن أبي هريرة)

RE. 389/2 (*Mâ nakasat sadakatün min mâlin, ve mâ zâde'llàhu abden bi-afvin illâ izzen; ve mâ tevâdaa ehadün li'llâhi illâ rafeahu'llàh*)

(*Mâ nakasat sadakatün min mâlin*) “Verilen sadaka malı azaltmaz, maldan bir şey eksiltmez. İster zekât olsun, ister başka türlü bağış olsun, verilen sadaka malı azaltmaz.”

Bu ne demek? Peygamber SAS Efendimiz'in ağzıyla bizegarantidir ki. “Korkma, sadaka ver, hayır yap! Allah daha fazlasını sana verecek.” demek. Rasûlüllah Efendimiz garanti etmiş oluyor.

Yoksa, senin elinde bin lira para varken, iki yüzünü verince sekiz yüz lira kalıyor. Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte “Sadaka malı azaltmaz.” buyurmuş. Demek ki, daha çoğu gelecek.

En aşağı bire on gelir kardeşlerim! Halis niyetle verdiniz mi, en aşağı bire on gelir. Bire dokuz gelirse, bir tanesi bir yere takılmıştır; onun arkasına düşebilirsiniz. En aşağı bire on gelir. Onun için korkmayın, Allah yolunda malınızı infak edin!

Samimiyetin ölçüsü, biraz parayla ölçülüyor. Çünkü, herkesle dost, ahbap oluyorsun; sen onun maddesine dokunmadığın zaman, o senin maddene dokunmadığı zaman, ahbaplık iyi,

güzel devam ediyor. Birazcık menfaatine gölge düştü mü, bakıyorsun, kaşlar çatılıyor, ahbaplık gidiyor. Neden? Daha önce o kardeşimizi mali yönden imtihan etmedik de ondan... Bir de mâlî yönden imtihan olması lâzım!

İnsanların maddesine dokunduğun zaman, ahbaplık devam ediyorsa, o iyi arkadaş demektir. Yâni maldan, mülkten, paradan, puldan dolayı seninle kavga çıkartıyorsa, imtihanı kaybetti demektir.

Ekseriyetle insanlar kendi kendisini aldatır. Filancayı seviyorum sanır, filancayla ahbap sanırız kendisini, ama menfaatini çiğneyemez. Menfaatini korumak için o ahbaplığı yıkiverir.

Onun için, dinimizde de Allah-u Teâlâ Hazretleri bizleri malla ölçüyor. Allah bizim sadık müslüman olduğumuzu neyle ölçüyor? Sevdiğimiz şeylerle ölçüyor.

“—Ver bakayım malını, anlayayım senin halis müslüman olduğunu!.. Zekât vereceksin, sadaka vereceksin, sadaka-i fıtr vereceksin; Allah yoluna malını sarf edeceksin, gayret edeceksin!” diyor.

Veren kul kâr ediyor. Arkasından kâr edecek. Mânevî bir kanun bu... Sen verdin mi, Allah daha fazlasını verir ama, ilkönce vermek suretiyle bir imtihan oluyor. Vermeyen, cimrilik eden, elini sıkan mahrum kalıyor. Hem dünya hayrından, hem de ahiret hayrından mahrum kalıyor. Veren kâr ediyor. Çünkü veren için melekler dua ediyor.

Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor ki:¹⁰

مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ، إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ،
فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا! وَيَقُولُ
الْآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلًّا فَا!

(خ.م. عن أبي هريرة)

ME. 1079 (*Mâ min yevmin yusbihu'l-ibâdü fîhi, illâ melekâni yenzilân*) "Allah'ın vazifelendirdiği iki melek vardır, insanların geçirdiği her sabah inerler. (*Feyekülü ehadühümâ*) Birisi der ki: (*Allâhümme a'ti münfikan halefâ.*) 'Yâ Rabbi, infak edene, cömertlik yapana verdiğiinden fazlasını ihsan eyle, daha çoğalsın malı...'

(*Ve yekülü'l-âhar*) Diğeri de: (*A'llâhümme a'ti mümsiken telefâ.*) 'Yâ Rabbi, cimrilik yapanın da malını telef et! Cimrilik yaptı malım azalmasını diye ama sen onu azalt!' diye dua eder."

Meleğin dua etmesi ne demek? O iş öyle olacak demek.

Demek ki kardeşlerim, bizim hâlis, muhlis müslümanlığımız biraz nereden anlaşılacak. Maddeden... Mal canın yongasıysa, bakalım o yongaya dokunulduğu zaman canı zıplıyor mu, zıplamıyor mu? Oradan anlaşılacak.

¹⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.9, no:5643; Hz. Ali RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.214,no; 3353; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.189, no:7620; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.248; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.614, no:16243; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.328, no:876; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.88, no:10316.

Camilerimiz harap, işlerimiz eksik, doğru düzgün neşriyatımız yok, teşkilatımız yok, eğitimimiz yok, çalışmamız az... Neden? Biraz fakara bir milletiz. Meselâ Almanlar gibi çok ticaret yapıp da çok para kazansak, yine cömertler çok çıkar da... Ama cömertlik zenginlikle, fakirlikle ilgili değildir. Yâni cömert tabiatlı insan, fakara iken de verir.

Şimdi, Ebû Ca'fer diye bir zatın hikâyesini anlatır kitaplar:

Zengin bir kimseymiş, cömertliğiyle tanınmış. Bir gün hurmalığına gitmiş, gölgeye oturmuş. Belki üzümler de var...

Bakmış, komşunun bahçesinde siyah bir Habeşî köle çalışıyor. Bel belliyor, kazma kazıyor, kesiyor, biçiyor... İşçilik yapıyor. Bir zayıf köpek gelmiş kölenin yanına, etrafında kuyruk sallayarak dolaşmış. Onun üzerine o da gitmiş, ağaca astığı çıkınından bir çörek çıkarmış, atmış köpeğin önüne... Köpek onu hemen yemiş, yine kuyruk sallayıp etrafında dolaşmaya başlamış. Köle çıkınından bir çörek daha çıkarmış, onu da köpeğe vermiş. Köpek onu da yemiş hemen... Ondan sonra yine kölenin etrafında dolaşmaya başlamış. Nihayet köle çıkınından son parçayı çıkarmış, köpeğin önüne atmış. Çıkını silkelemiş, dürmüş, kaldırmış. Tamam, içinde hiçbir şey kalmadı, hepsini köpeğe verdi. Köpek onu da yiyince, gitmiş.

Ebû Ca'fer köleyi çağırmış:

“—Gel bakalım buraya! Ne yaptın? Niye verdin köpeğe çöreklerini?”

Demiş ki:

“—O garip bir köpekti, bu diyarın köpeği değil... Kimse ona bakmamış, a kalmış zavallı... Onun için verdim. Ben de oruca meyilliydim zâten, bugün oruç tutarım.”

Güneşin altında çalışacak hurmalıkta, “Oruca meyilliydim, zıyanı yok, oruç tutuveririm!” diyor.

Ebû Ca’fer diyor ki:

“—Bu adam benden daha cömert, çünkü yok arkasında...”

Düşündü: Kendisi bir tencere verse, evde bir sürü yiyecek var... Bir uval verse, evde dokuz çuval var... “Ama üç tane çöreği olup da, hepsini verdi mi, o benden daha cömert...” dedi.

Köleye demiş ki:

“—Sen benden daha cömertsin! Halk beni cömert diye biliyor ama sen benden daha cömertsin!” demiş.

Gitmiş kölenin sahibine, “Senin şu köleyi bana sat!” demiş, köleyi satın almış. Tarlanın sahibine gitmiş, tarlayı da satın almış. Sonra kölenin yanına gelmiş, “Seni ben satın aldım, sahibin benim ama seni azad ediyorum!” demiş, köleyi azad etmiş. “Bu tarlayı da sana bağışladım.” demiş.

Sabahleyin köle olarak, işçi olarak girdiği tarladan, akşam üstü tarlanın sahibi hür bir kimse olarak çıkmış. Neden? Cömertlikten...

Cömertlikten mahrum olmuyor insan... Üç tane çöreği köpeğe verdi diye, Allah ona hem hürriyetini bahşetmiş, hem de tarlanın sahibi olmuş. Kim veriyor, Ebû Ca'fer mi veriyor? Ebû Ca'fer'e Allah verdirtiyor.

İşte bu böyledir. İşler buna benzer tarzda cereyan eder. Şahıslar değişir, Ebû Ca'fer gider, Ali gelir, Veli gelir. Köle gider, hizmetçi gelir. Ama bu kaide böyle yürür. Allah'a has halis kulluk edeni, Allah yarı yolda bırakmaz, mahrum bırakmaz.

*Nâçâr kalacak yerde
Nâgâh açar ol perde
Dermân eder her derde
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyler.*

“Hiç çare olmadık bir zamanda, bîçare kaldığın bir zamanda, Allah birden perdeyi açar, bir çare ihsan eder.” diyor.

Mü'minler görür. Hayatında çok görmüştür mü'min kimseler... İmanın içinde coşmaya başladı mı, kalbinde zıplamaya başladı mı, böyle şeyleri çok görürsün. Mü'min kullara Allah gösterir bu ibretleri...

Bir arkadaş anlattı: Tarsus'ta birisinden bir borç almış bir müteahhit... Borçların ödeme günü gelmiş, ödemeğe takati yok... İnşaat yapmış, inşaatında daireler satılmamış. Ama borcunu vaktinde vermek istiyor. Vaktinde veremeyeceğim diye utanıyor. El açmış, dua etmiş:

“—Yâ Rabbi, ben borçluyum, bu borcumu ödemem lâzım!” demiş.

Son güne kadar çaresiz, kasasında bir kuruş para yok... En son gün, Almanya’dan bir kadın gelmiş, iki tane daire satın almış, parasını da tıklar tıklar saymış.

“—Müteahhit efendi, ben bunları iki yetim için alıyorum.

Aman şöyle olsun, böyle olsun...” demiş.

Müteahhit onları duyar mı, aklı başka yerde; sevincinden uçuyor. Paraları aldığı gibi dosdoğru gitmiş alacaklısına:

“—Al kardeşim, el-hamdü lillâh nasib oldu, sana borcumu vaktinde ödüyorum!” demiş.

Eh, namuslu borçlu böyle olur. Mü’min insan böyle olur. Mü’min insana da Allah’ın lütfu böyle olur. Çünkü ödemek istiyor ama çaresiz, kasasında para yok... İşte Allah çaresize böyle çâresâzdır.

Çâresâz ne demek? Çâre yapıcı, çare icad edici...

Allah bizi iyi müslüman eylesin, iyi mü’min eylesin... Sen kulluğunu iyi yaparsan, o Rabliğini bilir. Sen kulluğunu iyi yaparsan, Allah-u Teâlâ Hazretleri rubûbiyyetinin gereğini bilir. Bostancı tarlayı ne zaman sulayacağını bilir.

İbrâhim ibn-i Edhem Hazretleri’ne gelmişler:

“—Yâ İbrâhim, gel dua edelim! Belde susuzluktan kırıldı, gel yağmur duasına çıkalım!” demişler.

Demiş ki:

أَقِيمُوا عِبُودِيَّتِكُمْ، فَإِنَّ هُ أَعْلَمُ بِرُبُوبِيَّتِهِ .

(*Ekîmû ubûdiyyetiküm, feinnehû a'lemü birubûbiyyetihî*) “Siz kulluğunuzu düzgün yapın, o Rabliğini bilir.” demiş.

Yâni, “Siz günah işliyorsunuz, kusur işliyorsunuz, yağmur kesiliyor. Zekâtı vermiyorsunuz, hayrı yapmıyorsunuz, yağmur kesiliyor. Siz kulluğunuzu düzeltin, o Rabliğini bilir.” demiş.

Bir şehrın ilçesinin müftüsü anlattı. Bizim fakülteden mezun, yaşlı, aksakallı bir tanıdık, dost.

“—Belde ziraat beldesi ama, susuzluktan kırılıyor. Yağmur yok, kuraklık var, kıtlık var... Geldiler, ‘Müftü Efendi, yağmur duasına çıkalım!’ dediler. “Falan gün yağmur duasına çıkalım!’ diye karar verdik. Çevre köylerden, ilçelerden minibüslere bindiler geldiler. Büyük bir kalabalık toplandı.” diyor.

O sırada vaizin birisi müftü efendiye gelmiş, demiş ki:

“—Müftü Efendi, örfî idareden¹¹ izin aldın mı?”

“—Yok, hiç aklıma gelmedi. Gerekir mi?” demiş.

“—Gerekmez mi? Yağmur duası diye bu kadar halkı, kalabalığı topluyorsun. Örfî idare beş kişiden fazla kimsenin toplanmasına müsaade etmiyor. Sen bu kadar insanı nasıl toplarsın?” demiş.

¹¹ Sıkıyönetim komutanlığı.

Müftü Efendi bir düşünmüş;

“—Eyvah, bilmeden hatalı bir iş işledik. Ortalık karışmadan, haydi komutanın yanına gidelim!” demiş.

Komutanın yanına giderken, yolda da düşünmüş, taşınmış. “Halkı topladık, izin verin!” dese, biçimsiz olacak.

“—Paşam, halk yağmur duası için toplandı, zât-ı âlinizi duaya bekliyorlar.” demiş.

Paşa da demiş ki:

“—Benim işim başımdan aşkın, haydi sen bana vekil oluver, git!” demiş.

Yağmur duası yapılacak yere gitmişler. Gazeteciler gelmiş, fotoğraf makinaları, flaşlar, hepsi Müftü Efendi’yi izliyormuş. Kimisi de, “20. Yüzyıl’da yağmur duasına mı çıkılırmış?” diye alay etmeye başlamış.

Müftü Efendi biraz sıkılmış, terlemiş. Ellerini açmış, boynunu bükmüş, başlamış dua etmeye:

“—Yâ Rabbi, buraya mü’min geliyor, kâfir geliyor, hasetçi geliyor, inatçı geliyor, münkir geliyor... Bizi mahrum etme yâ Rabbi!” demiş.

Ortalık pırıl pırıl güneş iken, bir bulut, bir yağmur, bir yağmur, bir yağmur... Allah’ın lütf u keremiyle yağmur yağmağa başlamış.

Oranın valisi, yanına gelen bir şahsa demiş ki:

“—İşte görsün münkirler! Bak, o kadar alay edip duruyorlardı, işte yağmur yağdı.” demiş.

Kardeşlerim, insan Allah'a iyi tevekkül edecek! İyi tevekkül ederse, Allah her yerde hâzır ve nâzır... Sonra, (*lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) her güç, kuvvet ondan... Yağmur yağdırmak ondan, güneşi çıkartmak ondan, bitkiyi yetiştirmek ondan... Ona biz iyi kulluk edeceğiz. Kulluğumuzu iyi yaparsak, Allah-u Teâlâ Hazretleri lütfunu, keremini bize ihsan eder.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

11. 03. 1984 - İskenderpaŐa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaŐmak için tıklayınız.](#)

